

Ob spominih.

Spisala Márica.

Po prijazni sobi se širi prijetna gorkota. Svetilka sije samó na žensko pisno mizo; ostale reči so v somraku. Na mizi leže križema pisma, listine, knjižice in razna pisanja, katera pregleduje le površno. Nekatera trga čez pol, nekatera pa na drobne, drobne kosce. Druga zopet spravlja v zavitek in jih meče v drugo baš izpraznjeno predalce.

»Oh, koliko stvarij se mi je nabralo v tem kratkem času — toda je li res takó kratek?«

Takó se vpraša Milena in zamišljeno gleda razvržene popirje. Z jedno roko si podpira belo čelo, pokrito z nerednimi koderci, drugo pa drži na naslanjalo svoje stolice.

»Oh, tudi to pismo je še tukaj in drugo tudi! Kolikor se spominjam, bili sta jako neumni in brezmiselni pismi!«

Takó govoreč, vzame list, obsežen tri gosto popisane pôle, in ga jame malomarno čitati. Od vrste do vrste se ji izpreminja obraz, in nje resne poteze prihajajo čimdalje milejše. Naposled zmaje z glavo.

»Tedaj takšna sta bila lista, polna lepih mislij, in takrat sem dejala, da kár mrgolita od brezumnostij, praznih besed, neumevnih izrazov in neznatnih imen . . .«

Bilo je to pred osmimi leti. Milena je bila takrat v mišljenji še pravo dete in kaj je vedela o takih lepih mislih, kaj sploh o lepem!

Videla ga je samó jedenkrat.

Pisal ji je, naj prevzame nalogo v nekovi igri, in kakó ji je pisal za takšno malenkost! Kakó je pisal o ženski nalogi domá in v društvu! Razumela ga je pa takó malo, da se mora sedaj zardeti.

Ali on — on sedaj počiva že dolgo tam nekje na samotnem vaškem pokopališči!

Njega imé je videla skoro po teh listih med imeni slovenskih pisateljev in čudila se je in vpraševala, kaj neki je mogel spisati óni človek . . . Sedaj ga prosi oprostila, sedaj želi pokoja njega duši!

Milena spravi lista zopet v predalce in seže po večjem številu pisem, pisanih z isto roko. »Ti krepki, uprav moški stavki, iz katerih mi vender veje med vrstami lahek, komaj čuten dih srčne ljubezni! . . . Zadovoljen je bil s prijateljstvom, ker ga nisem mogla ljubiti, dasi me je ljubil! Videla sem to iz vsakega lista, iz vsakega stavka in iz

vsake besede. Veselo sem prejerala, rada čitala in redno hranila list za listom, ker se nisem bala, da bi kdaj usehnil njih vir. Tukaj v vseh listih imam popolnoma njega: jednega ónih redkih móž, ki ne ljubijo deklice le zaradi zunanosti, ampak jo morejo ljubiti zaradi — nje duhá! Prepričana sem, da bi me bil takisto ljubil, ko bi me ne bil nikdar videl, ljubil po pismih mojih, ker je imel vzvišene misli, druge nazore . . .«

Povedala mu ni, in to je bilo zlo, da ga sama tudi ljubi, zakaj takó pravijo vse navadne ženske vsakomur, kdor se jim laska, kdor jim zatrjuje svojo ljubezen; ona pa ni hotela biti navadna ženska, češ, da ne izgubi svoje mikavnosti, ko se je delala nedosežno, dasi je bilo njeno srcé malone vedno le pri njem . . .

Še dva — še jeden list, različen od drugih — njega poročni list. Odprè tudi tega; oči se ji zažaré od jeznega ognja, ko ugleda imé neznane neveste poleg njegovega, toda le za trenutek! Potem se ji glava skloni, oči se zapró, in iz njih privró svetle solze. Dolgo sloní takó in ko zopet vzpogleda, tedaj je list rosen od njenih solz. Pogleda zopet njeno imé, zmaje z glavo in šepne: »Poročil jo je, ker nisem hotela biti navadna ženska! Prijatelj samó mi je ostal. Bodisi — bil je venderle plemenit človek! Kdo pa mi pové, je li bila to moja usoda, ali pa sem sama kriva, da sem takó zavrgla srečo svojo?«

Zopet se nasloni na mizo in sedí nepremično . . .

Da morem jaz k nji, šepnila bi ji na uhó:

»Nihče drug ni kriv tega, nego tvoja sanjava duša, ki je siloma hotela plavati nad ,navadnostjo!« — Večen mraz ohladí celó goreči ognjenik!«

Sreča.

Ój to je solnčen, krasen dan,
Kot ni bil še nikdár;
Nikdár takó veselo še
Sijal ni soluca žar . . .

Ne, to je noč, viharna noč,
Ves svet grozí temán;
Le v srci mojem dan žarí,
Ljubezni jasen dan.

Trošan.

